

VERS. 17. — *Omne quodcunque.* Quia præcepit supra Deum laudari in corde, nunc et in verbis et in factis nomen Dei laudari, et exaltari hortatur: ut sic verba nostra et opera careant reprehensione, ut magnificetur Dominus, cujus magisterio invituperabiles sunt discipuli. *Omnia.* Non solum quæ facitis in verbo vel opere, sed omnia, etiam cogitationes, et si qua sunt alia. Vel quidquid facitis, facite omne, id est perfectum, Deo attribuendo, et hoc est, facientes in nomine. *Gratias agentes.* Tunc vere agimus gratias Deo per Christum, si modum præceptorum ejus custodiamus.

VERS. 21. — *Patres.* Modestos præcipit patres esse filiis, ne coarctati ab illis, delinquant in illos, et Deum offendant. Ira enim inconsiderata res est, ita ut aliquando nec sibi parcat qui irascitur.

VERS. 23. — *Ex animo operamini sicut Domino.* Eam Deus innocentiam probat, qua homo non metu pœnæ sit innocens, sed amore justitiæ: nam qui timore non peccat, quamvis non noceat aliis, sibi tamen plurimum nocet. Simulata æquitas non est

æquitas, sed duplicatum peccatum. In quo est iniquitas et simulatio.

CAPUT IV.

VERS. 3. — *Ostium.* Id est os meum faciat apertum: quod ad hoc datum est, ut inde prodeat verbum. Apertum est, quando multa et magna dicit.

VERS. 5. — *Tempus redimentes.* Id est opportunitatem prædicandi eis, aliquibus modis, præparantes.

VERS. 8. — *Ut cognoscat quæ circa vos sunt et consoletur corda vestra,* etc. Magis cavet qui se videt cognosci, quam qui se videt ignorari.

VERS. 10. — *Accepistis,* quod rediit ad me, et ideo si venerit.

VERS. 16. — *Facite ut et in,* etc. Ex hoc loco intelligimus, quod generales sunt instructiones Apostoli, et ad omnium hominum profectum scriptæ sunt epistolæ.

VERS. 18. — *Memores estote,* etc. Antequam salutationem ponat, præmittit exhortationem dicens: *Memores,* etc.

EPISTOLA I AD THESSALONICENSES.

ARGUMENTUM.

Thessalonicenses sunt Macedones. Hi in Christo Jesu accepto verbo veritatis persisterunt in fide, etiam in persecutione civium suorum. Præterea, nec receperunt falsos apostolos, nec ea quæ a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat Apostolus, scribens eis ab Athenis, per Tichicum diaconem, et Onesimum acolythum.

CAPUT PRIMUM.

VERS. 1. — *Silvanus et Timotheus.* Nominibus illorum præscribitur salutio, sed sensus et verba hujus epistolæ solius apostoli sunt.

VERS. 2. — *Gratia vobis et pax.* De more suo salutationem præmittit, qua præmissa de bonis eorum gratias agit, commemorans non solum fidem et opera, sed etiam conversionis modum et malorum sustentiam.

VERS. 3. — *Ante Deum.* Inde ita certi ac si jam videatis, et ita eos animat.

VERS. 5. — *In Spiritu sancto.* Quia per me recepistis dona Spiritus, non parce, sed in plenitudine. *Quales fuerimus,* etc. Per hoc etiam quod nos passi sumus in exemplum vobis, patet quod Deus vos dilexit et elegit.

CAPUT II.

VERS. 1. — *Quia non.* Hoc de illo scitis, quia non fuit in prosperitate sæculari, quæ inanis, sed in multa sollicitudine pro adversis: et propterea habuimus fiduciam non in nobis qui fragiles, sed in Domino.

VERS. 2. — *In Philippis.* Pressuram quam hic commemorat, passus est propter spiritum pythonem, quem a puella ejecerat.

VERS. 3. — *Exhortatio.* Hic contra pseudoapostolos videtur incipere commemorans de Evangelii veritate, deinde sua inter nos prudenti conversatione. *In dolo.* Etiam veritas est in dolo quando non pro amore veritatis et utilitate auditorum prædicatur, sed ut gloria vel aliud lucrum acquiratur.

VERS. 4. — *Non quasi hominibus placentes.* Hoc nisi ipse operetur in nobis, vitare nequimus. Quas enim vires nocendi habeat humanæ gloriæ amor non sentit, nisi qui ei bellum indixerit: quia si cuiquam facile est laudem non cupere, dum negatur, difficile est tamen ea non delectari cum offertur.

VERS. 5. — *Neque.* In hoc tangit pseudoapostolos, qui se potius quam Dei doctrinam commendari volebant. Apostolus autem, qui gloriam non ad præsens, sed in futuro quærebat, se humilem faciebat, ut Dei prædicatio exaltaretur. *In occasione.* Non dico in avaritiam, sed nec feci vel dixi, in quo esset occasio avaritiæ. Inde est. *Deus testis,* qui novit cor: hoc enim non ita patet hominibus.

VERS. 7. — *Possemus vobis,* etc. Intantum gravat pseudoapostolorum causam ut se abnuere dicat, cum liceret illi subsidia requirere ad comprimendum illos quibus nec facultas erat, nec pudor poscendi. Apostolicæ autem potestatis debitum vocat *onus,* propter pseudoapostolos, qui illud indebite usurpantes importune a plebibus exigebant. *Filios suos.* Alienos filios quandoque nutrit mulier pro mercede, non ex amore proprios vero, ex dilectione.

VERS. 12. — *Vocavit*, vocatione quæ est secundum propositum.

VERS. 13. — *Ideo*. Quia vos vocavit, gratias agimus. *Vocavit* dico, quod inde apparet, quia vos cito et firmiter receperatis verbum, etc. *Auditus Dei*. Id est, quod audivimus a Deo, vel in quo auditur Deus. *Sicut est verbum Dei*. Tanta enim devotione receperunt verbum, ut probarent se intellexisse Dei esse doctrinam.

VERS. 14. — *Vos enim imitatores*, etc. Multa dixit contra pseudo: jam ne pro sua vel apostolorum tribulatione moveantur, hortatur.

VERS. 16. — *Pervenit*. Ideo semper implent peccata, quia ira Dei pervenit ut excæcentur. *Usque in finem*. Quia in fine sæculi convertentur Judæi nonnulli.

Ore, aspectu, etc. Os et aspectus cessabant, quia coram alloqui non poterat Apostolus; sed cor et sollicitudo non quiescit.

VERS. 18. — *Sed impedivit*. Quod Deus impediri permiserit, ad majorem coronam istorum est, quia steterunt eo absente.

VERS. 19. — *Quæ est*, etc. (CHRYS.) Quanti est hoc ardoris? Nunquam pater et mater si simul essent congressi, et suum miscuissent desiderium, potuissent ostendere suum desiderium ex æquo respondens Paulo. Magis, inquit, exulto propter vos quam propter coronam. Cogita ergo quantum sit integram adesse Ecclesiam quæ a Paulo fuit plantata, et agit radices.

Aut corona gloriæ. Si modo gloria, quid apud verum judicem?

CAPUT III.

VERS. 2. — *Ad confirmandos vos*. Propter hoc ipse venire desideraverat.

VERS. 6, 7. — *Sicut nos quoque vos: ideo*. Quia hæc annuntiavit, non pro ejus præsentia, consolati sumus.

VERS. 9. — *Quam enim gratiarum*, etc. Nihil est enim tam dignum, quod sufficere possit ad compensationem acquisitæ salutis gentium.

VERS. 13. — *Sine querela*. Ne vos de malis conqueramini, vel ita sitis innocentes, ne quis de vobis possit conqueri, et ut sitis etiam. *In sanctitate*. Id est, virtutum consummatione per hoc existentes ante Deum, non ad aspectus hominum.

CAPUT IV.

VERS. 1. — *De cætero*. Hactenus patientiam perfectis in sua vel in illorum tribulatione suasit, nunc minoribus de munditia suadet, exhortans eos ad continentiam. *Quemadmodum*. Audiendo et intelligendo a nobis, id est a me et Silvano. *Quomodo vos oporteat ambulare*, etc., *sic et ambulatis*, recte conversando. *Et placere Deo*. Ille placet Deo, qui fidem rectam quam habet, executione virtutum et perfectæ operationis decorat. *Sic et ambulatis*. Est ordo: rogamus ut ambuletis quemadmodum accepimus.

PATROL. CXIV.

at. *Ut abundetis magis*. Hoc non mutatur in ordinatione litteræ.

VERS. 2. — *Scitis enim quæ præcepta*. (HIER.) Sanctificatio ab omni incontinentia revocat Christianum, cui incontinenti non expedit sanctum Christi corpus attingere, maxime cum Moyses Judæos sanctificare volens, populum totum ab omni femina se continere præcepit, ut Dei potiri præsentia mererentur.

VERS. 4. — *Vas suum*. Id est uxorem, possideat dominando ei, et hoc, *In sanctificatione*, abstinendo in festis a coitu, *Honore*. Non turpiter abutendo ea.

VERS. 8. — *Qui etiam dedit*, etc. Ad hæc peragenda dedit vobis spiritum, ne ergo tantum adjutorem spernatis, qui in corpore subdito peccatis non habitat. Vel nobis apostolis, ut major esset auctoritas prædicandi et arguendi.

Rogamus autem vos fratres, etc. Non est prædictis legibus contraria exhortatio. Etenim accidebat, ut alii quidem liberaliter suppeditarent egentibus, alii vero propter eorum munificentiam, operari negligerent. Jure ergo et illos laudavit, et his dedit utile consilium.

VERS. 11. — *Operam detis*. Quasi dicat: Difficile est dimittere consuetudinem, sed cogite vos. *Et operemini manibus*. Opus agendum est, non otiaandum: quia et honestum est, et quasi lux ad infideles, et non deiderabitur rem alterius, nedum rogetis vel tollatis.

VERS. 12. — *Nolumus autem*. Post exhortationem de continentia, et post correctionem a curiositate, mortuos resurrecturos confirmat, et per Christi resurrectionem, et sua auctoritate.

VERS. 13. — *Per Jesum adducet cum eo*. Semper euntes, eum sequendo venerunt ad somnum mortis, unde et in alia scribitur Epistola: *Nos qui vivimus*.

VERS. 14. — *Eos*. Non solum eos qui vivi invenientur, sed et mortuos, de quibus dubitatis. *Qui dormierunt*. Christum dicit mortuum, fideles dormientes, ut magis credant resurrectionem: Christum mortuum appellat, ut dum audivimus illum mortuum fuisse et resurrexisse, nos quoque speremus resurrecturos per virtutem divinitatis ejus.

VERS. 15. — *Quoniam ipse Dominus*. In propria persona.

In tuba Dei. (ANSELM.) Hæc tuba omnes excitabit et inimicos terreat, suos ad bellum invitabit, ut expugnent adversarios, et effugiant a facie Domini atque mittantur in gehennam. Et iterum sicut tuba quondam in festis convocabat populum Hebræorum: sic hæc tuba convocabit ad solemnitatem æternæ lætitiæ populum sanctorum Deo, inquit, jubente et voce archangeli atque tuba Dei sonante. *Descendet*. Non humilis ut prius, sed jubens voce, vel sui ipsius vel archangeli, vel angelorum qua faciet resurgere mortuos quæ dicitur tuba, quia

manifesta, vel quasi ad bellum, quæ erit Dei et Christi, cui Deus dabit efficaciam.

VERS. 16. — *In nubibus.* Quia nubes suscipiet eos, ut Christum in ascensione susceperit, unde alius interpretis dicit : *Bajulis nabibus.*

CAPUT V.

VERS. 1. — *De temporibus.* Id est an æstate, an hieme, an die vel nocte. *Et momentis.* Scilicet qua hora dici vel noctis venturus sit Christus.

VERS. 2. — *Dies Domini.* Hic dies est hominum pro libitu suo, sed tunc erit dies Domini. *Sicut fur.* Ita improvisus veniet malis tunc, quod et in obitu cujusque fit. Sicut fur, non dico die sed nocte, cum latentius venit, et homines dormiunt, tunc omnia subripit : ut qui divitem se putabat, evigilans nihil inveniatur. Ita multi hic bene securi, nihil boni se habere tunc inveniunt. Propter hoc incæpit de temporibus ut moneret eos cavere sibi, ne ita deprehendantur.

VERS. 3. — *Cum enim dixerint.* Nam sicut in verbis Danielis invenitur : Regnabit Antichristus et ministri ejus tribus annis et dimidio, et interficientur ab illo Elias et Enoch, sicut et in Apocalypsi habetur : Et tunc erit talis tribulatio, qualis ante non fuit, nec post erit. Postea interficietur a Michael cum maxima parte suorum.

VERS. 5. — *Filii lucis.* Fides est lux quæ facit diem, id est habitum virtutum ; econtra tenebræ sunt infidelitas, nox habitus vitiorum. *Non sumus noctis neque tenebrarum,* etc. Id est, in præsentibus non torpeamus, sed vigilet mens attendens hæc caduca, et sobrie his utamur, non quasi bonis nostris sed ad sustentationem datis. Vere nos qui non sumus noctis non debemus dormire. Nam qui dormit, propter noctem dormit, id est vitia et peccata sua traxerunt eos ad hoc, ut oblitivi vitæ æternæ in istis requiescant, et qui ebrii sunt, his immoderate utendo ; ex nocte vitiorum hoc habent.

Induti lorica, etc. Sicut lorica munit vitalia, ita fides et charitas nos contra appetitum terrenorum.

VERS. 13. — *Ut habeatis illos.* Necessaria eis ministrando, et reverentiam dignitati exhibendo. Quid enim prodest honorem sine fructu habere ? Sicut divitiæ negligentiam pariunt salutis, ita egestas dum saturari quærit, a justitia declinat. Ideo in alia epistola præcipit presbyteros duplici honore esse honorandos.

VERS. 15. — *Malum pro malo.* Tunc malum pro malo redditur, si corripiendus non corripitur, sed prava dissimulatione negligitur. *In omnes,* etc. Generaliter ad omnes. *Sine intermissione.* Id est, semper juste vivite et æterna desiderate. Justus nunquam desinit orare, nisi desinat justus esse. Semper orat qui semper bene agit. Ipsum enim desiderium bonum, oratio est ; et si continuum est desiderium, continua est oratio.

VERS. 18. — *In Christo.* Est ostensa voluntas Dei, quia hæc fuerunt in Christo, in quo nihil Deo displicuit. *Spiritum nolite.* Quia voluntas Dei est facere hæc omnia, vos majores qui habetis per Spiritum sanctum, donum intelligentiæ, nolite illud abscondere, quo merito et vos perderetis. Vos subditi prophetas illorum nolite spernere, tamen non omnia indiscrete accipiatis, sed *probate,* id est ratione discutite, et quod bonum invenitur tenete. *Spiritum nolite extinguere,* id est : Si cui Spiritus sanctus ad aurem quid revelat, noli prohibere loqui quod sentit. Spiritum sanctum qui datus est nobis, non quantum in se, sed in nobis, extinguimus, dum peccando fugamus.

VERS. 23. — *Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia,* etc. Id est, ego ita prælatos et subditos moneo, ipse autem Deus est qui potest. *Spiritus res ter.* Ratio servetur integra, non consentiendo carni. *Et Anima.* Id est, sensualitas servetur integra, serviendo rationi. *Et corpus.* Ut nihil agatis ejus ministerio. Unde aliquis conqueratur. Aliquando inquinatur anima per cogitationem malam et est mundum tamen corpus. Ideoque spiritum integrum in homine dicit esse debere. Si autem mala vita, vel cogitatio intercedat, non erit spiritus. Spiritus et anima et corpus quibus homo constat, scilicet illud quo intelligimus, et illud quo vivimus et illud quo visibiles et contractibiles sumus, quæ rursus duo dicuntur, quia sæpe anima cum spiritu nominatur. *Sine querela.* Aliud est esse sine peccato, quod de solo in hac vita Unigenito dictum est. Aliud est esse sine querela, quod de multis justis etiam in hac vita dici potuit. Quia est quidam modus bonæ vitæ, de quo etiam in ista conversatione, justa querela esse non possit. *In adventu.* Hoc est usque ad finem vitæ.

VERS. 24. — *Fidelis.* Quasi dicat : Oro ut sanctificet, ut sanctificatos servet, nec inde dubitandum est, quia verus est in promissis, qui vocavit vos ad hoc ut sancti essetis.

EPISTOLA II AD THESSALONICENSES.

ARGUMENTUM.

Ad Thessalonicenses secundam scribit Epistolam Apostolus, et notum facit eis de temporibus novissimis, et de adversarii dejectione. Scribit hanc Epistolam ab Athenis per Titum diaconem et Onesimum acolythum.

CAPUT PRIMUM.

VERS. 5. — *Gratias agere,* etc. Hic gratias agit Deo de bonis eorum, ne forte de tanto bono quod ex Deo habebant, extollantur, tanquam a seipsis habentes. *In invicem.* Ut scilicet, qui diligitur diligat alios, et mutuis obsequiis charitatem ostendat.